Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 2. 2010, sp. zn. 6 To 72/2009, ECLI:CZ:VSOL:2010:6.TO.72.2009.1

Číslo: 45/2011

Právní věta:

Jestliže v opakovaném hlavním líčení obviněný či svědek odepře vypovídat, případně odchyluje-li se v podstatných bodech od své dřívější výpovědi (včetně výpovědi v hlavním líčení), lze tyto dřívější výpovědi z protokolu o hlavním líčení při splnění podmínek § 207 odst. 2 tr. ř., resp. § 211 odst. 3, 4 tr. ř., přečíst a vycházet z nich při rozhodování věci. Pokud státní zástupce či obviněný nedali souhlas k přečtení podstatného obsahu protokolu o hlavním líčení, včetně v něm provedených důkazů (§ 219 odst. 3 tr. ř.), neznamená to, že za důkaz nemůže sloužit výpověď obviněného či svědka, kterou učinili v předchozím hlavním líčení.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 04.02.2010

Spisová značka: 6 To 72/2009

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Hlavní líčení, Výslech obviněného, Výslech svědka

Předpisy: § 207 odst. 2 tr. ř.
§ 211 odst. 3 tr. ř.
§ 211 odst. 4 tr. ř.
§ 219 odst. 3 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Olomouci k odvolání obžalovaného Ing. A. V., CSc., proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 3. 2009, č. j. 50 T 9/2000-5502, rozhodl tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ohledně tohoto obžalovaného v celém rozsahu zrušil. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že jej uznal vinným přípravou podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku ke zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a nově mu uložil i trest.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 18. 3. 2009, sp. zn. 50 T 9/2000, byl

obžalovaný Ing. A. V., CSc., uznán vinným přípravou k trestnému činu podvodu podle § 7 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 tr. zákona č. 140/1961 Sb. (dále tr. zák.). Za tento a za sbíhající se trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., kterým byl uznán vinným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 4. 11. 2005, sp. zn. 50 T 9/2000, pod bodem II. 1-3) ve znění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 6 To 69/2007, byl odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák., § 35 odst. 2 tr. zák., k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání pěti a půl roku. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon trestu odnětí svobody zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obžalovanému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního zástupce obchodních společností a družstev na dobu čtyř roků. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 4. 11. 2005, sp. zn. 50 T 9/2000, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 6 To 69/2007, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Uvedeného trestného činu se měl obžalovaný podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustit tím, že v úmyslu vylákat od zahraniční banky pro společnost ČMK, a. s., se sídlem v K., půjčku ve výši nejméně 5 % z celkové směnečné sumy ve výši 43 511 000 USD, tj. 2 175 550 USD, pod smyšlenkou, že tato půjčka je zajištěna kapitálem s reálnou hodnotou, obžalovaný Ing. A. V., CSc., jako předseda ČMK a Ing. V. P. jako člen představenstva této firmy vystavili dne 9. 1. 1996 tři vlastní směnky v anglickém jazyce s názvem P. N. se splatností do 10. 2. 1997, a to č. X na částku 12 256 000 USD, č. N na částku 21 255 000 USD a č. Z na částku 10 000 000 USD.

Dále pak zajistil, aby příslušné směnky byly opatřeny potvrzením o vedlejší záruce uloženým kapitálem v anglickém jazyce G. C. by D. of C., které jim na základě jejich požadavku a požadavku Ing. O. D. téhož dne vyznačením razítka potvrdil a podepsal L. S., který byl v té době pracovníkem E., a. s., Ú. n. L., pobočka J., stejně tak i jeho podřízený M. P., ač k tomuto úkonu nebyl oprávněn. Tímto způsobem nepravdivě garantovali za uvedený peněžní ústav uložení kapitálu na směnce č. X u K. b., a. s., pobočka P., v hodnotě 12 256 000 USD, na směnce č. N u P. b., a. s., B., v hodnotě 21 255 000 USD, na směnce č. Z u P. b., a. s., B., hodnotě 10 000 000 USD. Přitom účet vedený u K. b., a. s., byl běžným účtem firmy E., s. r. o., s maximálním vkladem na účtu ve výši 100 000 Kč, a označené účty u P. b., a. s., B., nebyly nikdy zřízeny, neboť tato čísla jsou pořadovými čísly zde uschovaných směnek, emitovaných ČMK pro společnost R. P. C., s. r. o., a CET I..

Následně dne 15. 2. 1996 obžalovaný Ing. A. V., CSc., a Ing. V. P. prostřednictvím Ing. O. D. opatřili od L. S. a na základě jeho pokynu i od M. P. (od tohoto však již jako bývalého pracovníka pobočky) potvrzení E., a. s., Ú. n. L., pobočka J., s názvem B. G., obsahující nepravdivé tvrzení, že podle českých zákonů jsou výše uvedené vlastní směnky převoditelné, dělitelné a volné bez jakýchkoli závazků a jsou garantovány E., a. s., J. Tyto doklady jako cenné papíry Ing. O. D. z pověření obžalovaného Ing. A. V., CSc., vyvezl do zahraničí k vyřízení půjček – úvěrů u bank – prostřednictvím zahraničních partnerů, a to B. L. M., bytem S., SRN, který byl zmocněncem firmy ČMK, a. s., a následně londýnské firmy A. E. T. Ltd., která byla zastoupena Dr. W. L.

V případě poskytnutí půjčky zahraniční bankou by ji společnost ČMK, a. s., nebyla schopna uhradit, neboť neměla a ani nemá finanční prostředky takového rozsahu. Jí poskytované záruky prostřednictvím zahraničních partnerů v podobě P. N., G. C. by D. of C. a B. G. nemohly být dostatečné, neboť tyto dokumenty z hlediska jejich obsahu a formulací a operace s nimi měly pouze navodit domněnku, že jsou kryty reálnými likvidními finančními či kapitálovými prostředky a že jsou bankou garantovány, ač tomu tak nebylo. V důsledku nastalé situace by bance, která by eventuálně poskytla úvěr, vznikla škoda ve výši nejméně 58 730 850 Kč (v přepočtu podle kurzu ČNB).

Proti tomuto rozsudku si ve lhůtě vymezené v ustanovení § 248 odst. 1 tr. ř. podal odvolání obžalovaný Ing. A. V., CSc.

V opravném prostředku je napadenému rozsudku vytýkáno, že byl vydán na základě nesprávného právního posouzení věci, když navíc skutková zjištění nalézacího soudu nemohou obstát, neboť tento soud vycházel z důkazů, které nebyly získány v souladu se zákonem. Řízení před soudem prvního stupně pak trpí takovými vadami, které ve vztahu ke stěžejním skutkovým zjištěním mají za následek jejich procesní nepoužitelnost. Trestní řízení, které bylo vedeno proti obžalovanému, je charakteristické rozsáhlým dokazováním, zpravidla nadbytečným, kterým však nebyly zcela jednoznačně zjištěny základní okolnosti objasňující jednání popsané ve výrokové části napadeného rozsudku.

Nalézacímu soudu mimo jiné vytkl, že nesprávně aplikoval ustanovení § 219 odst. 3 tr. ř., pokud pro účely dokazování použil důkazy provedené u předchozího hlavního líčení, které bylo konáno v jiném složení senátu. Uvedené ustanovení trestního řádu stanoví povinnost hlavní líčení opakovat, z čehož nelze jinak než dovodit nepoužitelnost důkazů provedených v hlavních líčeních, která byla konána v jiném složení senátu, což se týká především výslechu svědků. Čtení výslechů svědků a obžalovaných, které bylo realizováno v hlavních líčeních, konaných v jiném složení senátu, je nepřípustné za situace, kdy byla dána zákonná povinnost hlavní líčení opakovat. Na základě takto nesprávně zvoleného procesního postupu pak nalézací soud rozhodl o použitelnosti ustanovení § 211 odst. 1 tr. ř. ke čtení protokolů o výsleších svědků, aniž by bylo vyžádáno stanovisko obžalovaného. Obžalovaný si není vědom toho, že by soudu prvního stupně dal jakékoliv vyjádření, na jehož základě by bylo možné zvolit postup podle § 211 odst. 1 tr. ř.

Obžalovaný navrhoval, aby odvolací soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Brně a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšími řízení, případně aby jej zprostil obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací nejprve konstatoval, že opravný prostředek byl podán osobou k jeho podání oprávněnou (§ 246 odst. 1 písm. b/ tr. ř.), a to ve lhůtě specifikované v ustanovení § 248 odst. 1 tr. ř. Po přezkoumání obsahu podaného opravného prostředku shledal, že tento splňuje veškeré náležitosti obsahu odvolání vyžadovaného ustanovením § 249 odst. 1 tr. ř. ve znění zákona č. 265/2001 Sb.

Odvolací soud z podnětu podaného opravného prostředku přezkoumal podle hledisek, která jsou specifikována v ustanovení § 254 odst. 1, 3 tr. ř., zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, přihlížel odvolací soud pouze tehdy, pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž bylo odvolání podáno. S ohledem na to, co již bylo konstatováno výše stran opravného prostředku, který byl zaměřen i do výroku o vině, nebyla přezkumná činnost odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 254 odst. 3 tr. ř. fakticky nikterak omezena. Podle výše citovaného ustanovení trestního řádu, pokud je podáno odvolání proti výroku o vině, musí odvolací soud přezkoumat v návaznosti na vytýkané vady vždy i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výrokům podáno odvolání.

Po přezkoumání obsahu napadeného rozsudku, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, odvolací soud konstatuje, že nebyly zjištěny podstatné vady řízení, které rozsudku předcházely a které by byly důvodem pro postup podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. V rámci své přezkumné povinnosti odvolací soud nezjistil ani žádné další vady, které by odůvodňovaly postup podle § 258 odst. 1 písm. b) – c), e) – f) tr. ř.

Odvolací soud se zevrubně zabýval námitkou obžalovaného, že soud prvního stupně porušil ustanovení § 219 odst. 3 věta poslední, tr. ř., pokud při ustálení skutkového stavu vycházel z důkazů, které byly provedeny v předchozích hlavních líčeních, která byla konána v jiném složení senátu. Uvedenou odvolací námitku však považoval za právně irelevantní. Z obsahu protokolů zachycujících

průběh hlavních líčení, která byla konána poté, co došlo v této trestní věci ke změně ve složení senátu, vyplývá, že ze strany nalézacího soudu byla respektována zásada ústnosti a bezprostřednosti, neboť většina svědků, jejichž výpověď měla význam pro ustálení skutkového stavu, byla osobně vyslechnuta v hlavních líčeních. V těchto hlavních líčeních byly rovněž čteny veškeré významné listinné důkazy postupem podle § 213 odst. 1 tr. ř. K jejich čtení přitom nebyl předchozí souhlas obžalovaného nutný. I když bylo hlavní líčení konáno v nepřítomnosti obžalovaného, nedošlo tímto postupem ke krácení jeho práva na obhajobu, neboť se tak stalo na základě jeho vlastní žádosti. Všechny zákonné podmínky stanovené trestním řádem (§ 202 odst. 5 tr. ř.) pro daný postup byly v konkrétně projednávaném případě splněny. Prohlášení obžalovaného, ve kterém požádal, aby hlavní líčení byla konána v jeho nepřítomnosti, učinil osobně v hlavním líčení, čili takovým způsobem, který v žádném případě nemohl vzbuzovat pochybnosti, že byl učiněn obžalovaným osobně a že se jednalo o svobodný projev jeho vůle.

Nalézací soud rovněž nepochybil, pokud četl v hlavním líčení výpovědi obžalovaných a svědků, které byly učiněny v předchozích hlavních líčeních, konaných před tím, než došlo ke změně v sestavě senátu za situace, že tyto důkazy byly tehdy provedeny v souladu s trestním řádem a zároveň byly dány podmínky pro jejich čtení vymezené v ustanovení § 211 odst. 3 tr. ř. nebo v ustanovení § 207 odst. 2 tr. ř. Z dikce citovaných ustanovení trestního řádu v žádném případě nevyplývá, že by se výše citovaná ustanovení trestního řádu vztahovala toliko na výpovědi obžalovaných nebo svědků učiněných v rámci přípravného řízení a že by postup předvídaný těmito procesními ustanoveními byl vyloučen v případě dřívějších výpovědí obžalovaných nebo svědků učiněných v různých fázích řízení před soudem.

Pokud přesto došlo ke zrušení napadeného rozsudku z důvodů uvedených v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř., nebylo to kvůli pochybení nalézacího soudu, které by spočívalo v nesprávné aplikaci tehdy účinného trestního zákona na jednání obžalovaného. Důvodem citovaného postupu odvolacího soudu byla skutečnost, že k 1. 1. 2010 nastala účinnost trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. Bylo tedy na místě postupovat podle § 2 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. a posoudit, zda trestní zákoník účinný ode dne 1. 1. 2010 není pro obžalovaného příznivější. Jelikož v trestním zákoníku účinném od 1. 1. 2010 došlo ke snížení trestní sazby u zločinu podvodu podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku oproti sazbě uvedené v trestním zákoně účinném ke dni 31. 12. 2009 (§ 250 odst. 4 tr. zák.), bylo na místě s odkazem na již citované ustanovení § 2 odst. 1 tr. zákoníku aplikovat na jednání obžalovaného trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Jelikož byly splněny veškeré zákonné podmínky ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř., bylo možno výše zmiňované vady napadeného rozsudku odstranit v řízení před odvolacím soudem. Odvolací soud proto sám nově rozhodl o vině obžalovaného a uložil mu mírnější souhrnný trest.